

Sluttrapport for prosjektet «Litterære pusterom som møtested for ungdom og litteratur – for leseferdighet og livsglede.» Saksreferanse 2022/599

Med støtte fra Nasjonalbiblioteket

Deltakere:

Malvik folkebibliotek: Katrine Herringbotn, Kristin Jøssing, Lisabeth Lind, Anne Therese Øien Dahle

Frosta bibliotek: Line Birgitte Moe

Stjørdal bibliotek: Elin Skjei, Ragnhild Vold, Marianne Persson Wang

Sammendrag:

Formålet med prosjektet var gjennom å bruke metoden Shared Reading/litterære pusterom å legge til rette for at ungdom fikk møte litteratur på ulike arena, både i og utenfor klasserommet -og med et annet fokus enn det å prestere faglig.

Gjennom gode veiledende møter mellom ungdom og litteratur ønsket vi å stimulere til bedre leseferdigheter, bedre kunnskap om litteratur, skape nysgjerrighet og undring, stimulere og øke interessen for fritidslesing. Vi ønsket også å få ungdom inn på bibliotekene, og å øke utlånet av ungdomslitteratur både fysisk og digitalt. Vi håpet også at det å skape denne type lesestunder skulle bidra til økt livskvalitet og mestringsfølelse på andre områder og arenaer. Et annet mål med prosjektet var at ungdommene kunne bli bedre kjent med seg selv gjennom lytting og samtaler om litteraturen. Dette kunne igjen på sikt gi positiv effekt på deres skolehverdag, skoleprestasjoner og generell helse.

Til slutt hadde vi også som mål å få til et godt samarbeid mellom folkebiblioteket og skolene samt etablere et sted for samarbeid mellom folkebibliotekene i kommunene Malvik, Stjørdal og Frosta.

1 Introduksjon

Prosjektet *Litterære pusterom som møtested for ungdom og litteratur – for leseferdighet og livsglede* er et samarbeidsprosjekt mellom folkebibliotekene i Malvik, Stjørdal og Frosta kommune. Prosjektet er støttet med midler fra Nasjonalbiblioteket.

2. Metode

Gjennom metoden Shared Reading ønsket vi å legge til rette for at ungdom skulle få gode møter med litteratur på ulike arenaer – i og utenfor skolen. Vi så også gode muligheter for samarbeid med ungdomshusene i kommunene, som allerede er etablerte møtepunkter for ungdom utenom skoletid.

Shared Reading som metode går i hovedsak ut på å lese skjønnlitterære tekster høyt i en gruppe, veiledet av en utdannet leseleder. Teksten blir lest i et langsomt tempo og underveis i lesingen tas det pauser. Her får deltakerne anledning til å dele sine erfaringer og refleksjoner rundt innholdet i teksten, men dette er valgfritt. Leselederen forbereder spørsmål som skal hjelpe deltakerne til å starte egne refleksjoner. Spørsmål som skal bidra til å bringe fram ulike perspektiver og opplevelser. Målet er ikke å tolke, men å utvide opplevelsen av teksten for hverandre.

3. Målgruppe

9. trinn på ungdomsskolen ble valgt som målgruppe. I samarbeid med skolene ble det valgt ut en pilotgruppe på 7-8 elever som deltok på ca. 8 Shared Reading-lesestunder over en periode på 3-4 måneder. Her har det blitt lest flere ganger og over et lengre tidsrom på de ulike stedene. Det ble

også gitt et tilbud om parallelle Shared Reading lesestunder for elever som ikke deltok på pilotgruppa, men ønsket å bli med på litterære treffpunkt som Shared Reading. Disse elevene fikk ikke like mange treff som pilotgruppa, men det ble rom for et par lesestunder. Opplegget ble gitt som tilbud til flere skoler i Stjørdal, mens på Frosta og i Malvik var det en ungdomsskole som gjennomførte Shared Reading på 8 og 9 trinn.

En eller flere leseledere fra folkebiblioteket reiste ut til skolene for å gjennomføre Shared Reading-møtene på Stjørdal. På Vikhammer ble de fleste møtene holdt i skolens egne lokaler på skolebiblioteket. Skolebiblioteket på Vikhammer er helt nytt og etablering av lesestunder der var viktig for å få flere elever til også seinere å få lyst til å bruke biblioteket aktivt, samt øke utlånet av bøker. Pilotgruppa fikk også prøvd ut noen lesestunder på folkebiblioteket, for dermed å bli kjent med tilbudet de kan gi. Et av ønskene var å ta i bruk ungdomsklubbene som arena, noe som viste seg å være utfordrende på Vikhammer ettersom klubben var i en flytteprosess over i nytt lokale.

4. Datainnsamling

Underveis i prosjektet loggførte alle leselederne hvilke tekster som ble lest, hvor mange som deltok på hvert møte, hvor aktive elevene var og hvordan lesestunden opplevdes. Tekster som ble brukt, var noveller, korte fortellinger, utdrag fra ungdomsromaner, dikt og sangtekster. Diktene og sangtekstene ble lest til slutt og var ofte tilpassa tematikken i novellene/utdragene. Det ble laget en egen tekstbank for prosjektet, hvor en kunne få ideer fra hverandre over hvilke tekster som fungerte og passet sammen. Her ble det også notert kort om responsen elevene ga og hvilke spørsmål som fungerte for å få elevene til å prate både sammen og til leselederen. Denne loggen legges til grunn for resultatet av prosjektet.

5 Resultater

Metoden Shared Reading egner seg godt som verktøy for å skape nysgjerrighet og undring samt stimulerer lytte- og leseferdigheter ved at teksten leses i et rolig tempo med stadige lesestopp der leselederen har forberedt spørsmål på forhånd. Det å lese en tekst langsomt og også gjenta deler av teksten, ser vi gjør at innholdet blir mere tydelig og også lettere å forstå for målgruppa. Metoden i sin helhet bidrar til økt refleksjon og undring rundt den valgte teksten.

Når det gjelder type spørsmål og måten disse blir stilt på under lesepausene ser vi at denne aldersgruppen trenger langt mere konkrete og direkte spørsmål for å kunne reflektere over en tekst enn det en voksen målgruppe har behov for. Vi erfarte at ved å tilpasse tekstenes innhold til elevgruppas interesseområder fikk elevene lettere i tale.

Å invitere elevene/gruppa til Shared Reading utenfor skolens arealer har vi delte erfaringer med. I en kommune hadde vi udelt positiv erfaring med å invitere gruppa til ungdomsklubben. Ungdommene syntes det var spennende å få komme på besøk til ungdomsklubben og vi erfarte at de ble mere pratsomme og rausere til å dele refleksjoner og erfaringer rundt teksten. Vi opplevde også at ungdommene klarte å slippe det faglige kravet bedre når de fikk komme bort fra skolesituasjonen. I en annen kommune var det ingen av ungdommene som møtte til Shared reading, og det ble forsøkt kun den ene gangen.

Det oppleves at ungdommene synes denne måten å møte litteratur på, ved at det ikke stilles krav til form og mengde av deltakelse er ubetinget positiv. Underveis i prosjektet skrev en av leselederne følgende refleksjon:

“Kanskje de ser på dette mer som en pause i skolehverdagen, heller enn følelsen av å delta i et engasjerende prosjekt. Kanskje er dette den egentlige meningen med Shared Reading også. Å få en pause fra en hverdag preget av rutine og stress.”, sitat leseleder.

De som ikke deltar aktivt muntlig selv, ser vi likevel koser seg og absolutt er interessert og lydhør for de andre sine refleksjoner, tanker og erfaringer rundt teksten. Den settingen som vi ser Shared Reading skaper, bidrar til at dette blir en trygg plass hvor elevene i denne aldersgruppen i større grad enn ellers er i stand til å dele av seg selv om stort og smått.

Vi håper at dette prosjektet kan bidra til å skape økt interesse for fritidslesing også i framtida og at ungdommene trekkes mot biblioteket. Ved bruk av ulike typer tekster er ungdommene blitt mere bevisst på at litteraturen inneholder uendelig mange tema, ulike sjangere og type tekster der de f.eks. kan kjenne seg mindre alene med seg og sitt.

Prosjektet har gitt oss større kunnskap om hvilken tekster og hvilken måte en kan nå ut til denne målgruppa på med litteratur. Vi ser at det er viktig med tekster og tema som engasjerer og som de kan relatere seg til og kjenne seg igjen i.

Et mål med prosjektet var å etablere et samarbeidssted for bibliotekene i Malvik, Stjørdal og Frosta, dette opplever vi at vi har fått til. Det har vært både fysiske samarbeidsmøter, mailkontakt og ideutvekslinger gjennom loggføringa som ble gjort i etterkant av alle Shared Reading lesestundene mellom bibliotekarene i de tre ulike kommunene. Den etablerte tekstbanken kan bli en viktig ressurs for videre arbeid med Shared Reading for ungdomsgruppa. Et annet viktig aspekt har vært et økt samarbeid med biblioteket og (noen av) ungdomsskolene i kommunene. Kontakten som nå er etablert, vil føre til at det seinere er lettere å få til et fast samarbeidspunkt mellom bibliotek og skole.

En forutsetning for at en skal få velfungerende og trygge lesegrupper er et tett samarbeid med lærerne i klassene som gjennomførte Shared Reading. Pedagogene satte sammen elevgruppa i samarbeid med leselederne med tanke på det burde være en eller flere “samtaledrivere”, ungdommene måtte være trygge på hverandre og av og til ble det også tenkt på at gruppa skulle ha sammenfallende interesseområder. Vi erfarer også at det kan være av betydning for elevenes deltakelse i gruppa hvor godt leselederen kjenner de fra før. I loggen skriver en av leselederne følgende;

“Vi ser at elevene deler mer private ting nå enn i starten av prosjektet, og dette mener vi kommer av at de føler seg tryggere på oss, og dermed er mer avslappet og løsere i snippen.”, sitat leseleder.

Vi ser tydelig at ungdommene som har deltatt har kost seg med litteraturmøtene. De engasjerer seg i teksten og reflekterer over innholdet og kommer med egne erfaringer rundt den teksten som blir presentert. Vi ser også at det å involvere ungdommene i lesinga slik at de selv kan lese høyt for hverandre i gruppa kan være positivt. Her er det viktig at hele gruppa er trygg på hverandre og at det ikke oppfattes som tvang, men at de har lyst til å lese høyt for hverandre. Denne opplevelsen skapte mestringsfølelse hos mange i lesegruppene.

“Elev med sterk dysleksi bidro mest i samtalene. Gode reflektere innlegg, med utgangspunkt i teksten. Kanskje er dette en måte å jobbe på som kan få dyslektikere til å like litteratur, der de kan prestere minst like godt som andre elever.”, Sitat leseleder.

5. Regnskap i eget vedlegg